

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. Pos.

Nepodpisani se dopisi ne šalju. Pripremljena se pisma šalju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 5 redaka stoje 60 nč. za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šalju poštarskom naplatnicom (sa odgovno poštom) na administraciju "Naše Sloga". Ime, prezime i najbliži pošta valja točno oznakiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravnstvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se javna napiso: reklamacija.

Islati svakog četvrtka na sledećem arku. Dopisi se novčadiju, ako se i netičkaju. Nebljigovani listovi se neprimaju. Prodajna s poštarnom stoji 5 for. za svezak 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2/3, 1/2 za pol godinu. Izvan carevine višu poštarnu.

Na malo jedan broj 6 nč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Vile Carintije br. 28

Prije otvorenja sabora.

Cesarskim patentom sazvana je većina zemaljskih sabora. Cielajtanje za dne 10. t. mj. na prvo zasjedanje. Prije nego li stiguo današnji list našim čitateljem u ruke, otvoriti će se dvorana sv. Frana u Poreču, da primi zemaljske zastupstvo u svoje krilo.

Običaj je u naših zemljah, da vlada priobće prije otvorenja sabora putem svojih organa svo važnije predmete, koji imaju doći na dnovni red u saboru. Tim načinom doznanju stranke i narod unapred za svo vladino osnovu i prodloge, pak je u sastanilih i časopisih protresuju, sude i prosuduju, to tako pruža se zastupnikom prigoda saznati, što i kako misle njihovi bližai ob ovom ili onom predmetu.

Kod nas u Istri, nedogudja se tako, jer saborska manjina, a s njom većina pučanstva pokrajine, obično nedoznaju za ništa, dok nedodje stvar na dnovni red. Saborska većina u Poreču, dotično njen izvršujući organ, zemaljski odbor namime, drži svaki predmet, koji se ima razpravljati, tajnim sve došlo, dok nedodje na nj red, a tada ga jednostavno odobri kako ga gotova zemaljski odbor predloži. Tako je bivalo uvijek do sada, a ostati će tako sve došlo, dok budu naši narodni protivnici u saboru i zemaljskom odboru neograničeni gospodari.

Ovaj put opravdavaju nekogi tu šutnju ili prikrivanje zemaljskoga odbora tim, da se neode za sadušnjeg zasjedanja u obće ni razpravljati ni jedno, važnije pitanje, da neode doći na dnovni red nikakva osnovu, ni ikakav važniji predmet, koji bi trebao duljog i dubokog proučavanja. Ako i budo tomu tako, ipak će se razpravljati o zemaljskom proračunu i obračunu, pak bude li i ovaj put izključena saborska manjina iz odborah, u kojih se ti račun i izpituju i protresuju, tad njoj neće preostati drugo, van da

se drži dosadnje prakse, t. j. da izjavi, da neinože zemaljskomu odboru odobriti obračune ni proračune. Takova izjava neode doduše ništa mienjati na stvari, al u današnjih okolnostih mora se manjina i tim zadovoljiti.

Kako je ovo prvo saborsko zasjedanje, najvažniji biti će mu zadatak verifikacija izbora i izbor četvorice zastupnika u zemaljski odbor. O izboru u zemaljski odbor jesmo valjda jedni i drugi na dštu. Tajlani izabrati će trojicu svojih, a naši jednoga. Oni biraju po jednoga iz skupine zastupnikah za gradove, jednoga za velpošaj i jednoga iz planina, t. j. svu sabor; zastupnici izvanjskih obćinah biraju jednoga prisjednika, a pošto je hrvatska stranka taj jedni, izabrati će jednoga svoga.

Drugo je pitanje kako će proći sa verifikacijom pojedinih zastupnikah. Sudeć po pisanju protivnih nam novina, kam saborska većina dvojioš ili trojicu naših kući poslati. Radikalci zahtijevaju dapače, da se unšeti toliko naših zastupnikah, da nebudu mogli ostali birati jednoga prisjednika u zemaljski odbor. Do toga valjda neode doći, jer bi jih morali uništiti patericu izabranih u izvanjskih obćinah, negovuroš ob onih za gradove. Mi smo doduše opetovano doživili u istarskom saboru uništenje izbora zastupnikah, proti kojim nebljako nikakva protostava, za koje je dpače sama većina priznala, da su poava vredno i zakonito izabrani, no dvojimo, da bi se dala i sada saborska većina zavesti na taj skilzavi put. Njoj neotreba doduše ništa drugo van ostati sjedeć, kad predjednik pozovo, da ustanu oni, koji su za odobranje izbora, ali ona ipak nije valjda tako kratkounna a da nubi znala, da imado svaka latina dva kraja.

Verifikacija izbora jest svakako najdolikatnije pitanje, koje se imado riešiti bilo u kojem saboru.

Glavosviti englozki filozof John Stuart Mill razpravljajuć o jednom od svojih ušeniš djela o pitanju verifikacije zastupnikah, kaže medju ostalim, da bi se to pravo imalo oduzeti saborom, jer da je teško naći takovu saborsku većinu, koja bi proaudila izbor svojih političkih protivnikah hladnokrvno, pravedno i nepristrano. On je mienjao, da bi se imalo ustanoviti u svakoj ustavnoj zemlji noku vrst višeg sudišta, koje bi bilo nad strankami a sastavljeno od privrženikah raznih stranaka. Takovomu sudištu valjalo bi predati izbornu spisku onih izbora, za koje se misli, da nebljaju redovito ili zakonito provodeni. Tako sadi ušeni Engloz, član dakle onoga naroda, medju kojim je najprvo niknuo ustav, i o kojem se znado, da drži do svoga ustava kao do najveće narodno svetiljo.

No kad je tomu tako u najustavnijoj državi Evrope, kad se ni tamo otišlo nepouzdanju u pravednost i nepristranost saborskih većina, kako da se pouzdajemo mi u Istri, gdje nas uš prikan, da bijahu uništeni izbori, zakonito provedeni i proti kojim nebljako nikakva pvojevda.

Hoće li naši narodni protivnici u poređkom saboru i ovaj put tako postupati, pokazati će nam najbliža budućnost.

U ostalom nas nebi iznenadio niš prostrušio takav postupak, a dokazao bi nam još jednom, da kod nas noma govora o ustavu, da go u Istri nogom gazo pisanji zakoni, to da je kod nas izključena svaka mogućnost o spornazmjenju stranaka i o mirnom i trioznom radu zemaljskoga zastupstva.

Predstojećie zasjedanje pružiti će nam agodu, da se uvjerimo o istinitosti kojekakvih obćunja i da se osvjedočimo, koliko su iskroni vapaji

*) U svojoj autobiografiji. Ob istom pitanju isakla je prošle godine jedna njemačka brokura u Beču. Op. Ured.

naših protivnika za slogom, snosliju većiu i prijateljskim susretanjem obiluh stranaka u zemaljskom saboru.

Naša manjina može možda u svojoj taktičko štosta promjeniti, no uzaludan bio bi posao od nje zahtijvati, da žrtvuje ma koje pravo ili ma kakvo načelo, za zdjelu loće. U tom smislu neka ju prati blagoslov Boga i naroda!

Pogled po svijetu.

Trst, dne 9. oktobra 1880.

Austro-Ugarska: Mjostna nekna bodku korospondencija javlja, da će se carevinsko vijeće otvoriti jedva dne 4. decembra t. g. O Božiću bit će otdogjeno, a početkom novo godino opot sazvano, da razpravlja takodjer o osnovi kaznenoga zakona.

Iza odstupa knoza Liechtensteina sa prodejedništva konservativnog kluba pokronio su nekogi novine misao, da se ustroji katolički klub.

Zastupnici njemačko narodnosti na šoskom saboru zaključili su, da i unapred nesudjeluju pri saborovanju.

U galiekom je saboru ruski klub narasno u toliko, da može samostalno stavljati prodloge.

Doljno-austrijskom saboru bit će predloženo, da odredi for. 30.000 dopjoro obćinam, da se uzmognu obskribiti obćiniskim liečnici. Kod nas se na takva šta no misli, a ipak bi bila skrajna nužda.

Crnogora: Nekoji su novine doniole viost, da crnogorska vlada kamni ustupiti dio barskog zalieva Rusiji, to da do ova ondje prirediti ratnu luku. Ta viost je novjorojatna, jer po berlinskom ugovoru ne sunje se utvrditi barska luka.

Srbija: Kraljica Natalija, akoprom od 20. pr. mj. u Biogradu, gdje nije bila pripuštena k svomu sinu kralju Aleksandru. Žalostna majka!

PODLISTAK.

IX. Povest Kastva.

B) de g. 1188 - 1405.

(Dalje)

Od biskupa puljskih prošla je svotovna vlast nad Kastavšćinom na knezova Dvinsko. Navadno se uzima, da su biskupi izručili tim knezovom ove krajino g. 1180. Zovu se Divinski (Duinati - von Tybein) po svojem kastelu Divinu (Dovin-Duino-Tybein), što se obnovljen i sada diže nad morem od prilike 2 ure hoda od Trsta prema severu.

Ei Divinski bili su zlatopasnici patrijarko Oglojskoga i u 19. veku dostajni. Kratna imena, koja su si navadno nadavali jcau: Stefan, Vug (Hug, Haugh) Reimprocht i Juraj.

Vlast patrijarko padala je pod konac 14. veka, a dizala se je vlast u austrijskih vojvoda, ili kako su jih naši stari zvali: principa od Austrije.

Nije dakle čudo, da su već sami Divinski knezovi u prilici priznavali za svoje vrhovne gospodare principe austrijske; ali to je bila tek daleka priprava ovim poslednjim, da malo po malo dodju do gospodstva na obalah jadranskoga mora.

Posljednji Divinac bio je neki Ugolin, koj je umro godine 1399.

Imao je kćer Katarinu udatu za Rainbarta Valse, i tako su dobra Divinska kuće prošla na plemiću Valse ili Walseo, pak su iz toga naši stari skrojili besudu Favalis ili Favallid, to je ostalo pismo, da su negda u naših strannh gospodovali „knezi Favalidi“. Nu latina je, da nebljahu naše krvi, nego nemačkoga roda.

Nije onda bilo dostatno, da Katarina potiče od Divinskih knezova i da je blagarica kad neima braće, da je dakle plemić Valse blagar i gospodar krajino o kojoj pitamo.

Trebalo je, da pglavitiji gospodar prizna Valseom gospodstvo, a to je bio puljski biskup i on je to učinio godine 1400.

Valsei su vladali ovuda samo kojih 75 godina (po prilici od 1400 do 1475). Ali bit će bill vrlo dobra željad, jer su jih se Kastavci spominjali još do pred samih 100 godina.

Tko su bili ti Valsei ili Walseo?

Knjige pišu, da su došli iz švabske zemlje, dakle Nemci po rodu. Spominje se neki Ulrik u službi vojvoda austrijskih, kao zapovednik vojske proti Paduanakim vojvodam i Furlancem (okolo 1350).

Bit će bio njegov sin ili bliži rođjak onaj komu se je sročea nasimjala, to je obljubio Katarinu Divinsku i njezinu lopu očevinu.

Valsei su bili imeniti ljudi. Mnogo put jih stara pisma nazivaju „svetla i moguća gospoda“.

Protprali su se mnogo sa obćinom i skupina grada Trsta, radi plovanija na Krauu, i tija u to daloko od nas vekove troba posognuti, da se razumijo, kako je to, da na mnogih mestih Kraaa avrdonik neima od ulikoga rišta nego od puka. Tako je i Pravdali su se povratni i duhovni mogućnici, tko da ima vlast nad ovom ili onom župom, pak su najkasnije zapustili duhovnike jedan i drugi, a primio jih je pod svoje krilo narod, davajuć jim uzdržavanje od svoga siromastva.

Kada su Divinci izumrli, sva je prilika, da su se Kastavci pobojali neode li biti silo od novih gospodara. Zato je bilo najbolje napisati pravico i dužnosti i kazne za zločine i neke druge uredbe, kako je bilo od starih vremena. To su i učinili. Godine 1400 popisani su neki stalni obćinji, to jest napisan je statut ili zakon grada Kastva.

O njem ćemo kasnije reći koju.

Za gospodstva Valsea nalazimo već u Kastvu „kapitano“. To je znak, da su ove krajevo držali znamenitimi, kad su takovu

čast dali svomu namostniku. A prije su se namestnici zvali „vapnji“ (Valpoite = Gwalbto = Kastalaj). Tako već od godine 1450. unapred može se govoriti ne samo o gradu i obćini Kastavskoj, nego i o „kapitanatu grada Kastva“. A taj kapitanat obzeao je od prilike današnjih audbeni kotar Volosko izuzamti gradid Lovran a najbližom njegovom okoliom. Prvi kapitan, kojega smo do sada našli upisanoga, zvalo se je Gaspard Furst. Svododio je u Senoščad dne 15. junja 1403. pri jednoj nagodi između gospode Valse i kapitula tršćanskoga o patronatu nad nekimi crkvami po Krauu.

Godine 1404. podellu su se braća Rampert i Wolfgang Valse, pak su Wolfgang a dopali naši krajevi, to jest: Reka, Kastav, Moščonice, Voprino, Jusbaj (Guttenegg), Tenovo i Jelšane, t. j. budvojbene posedi, koji su od starino pripadali krafojstvu hrvatskom, a drugi brat dobio je posede, koje su nazivali „nemački“.

C) od godine 1488 - 1778.

Wolfgang je godine 1405. u testa mentu imenovao svojim baštinikom mogućoga ndvojvoda austrijskoga i nemačkoga cesara Fridrika III.

Tako su ovi naši krajevi došli kao vlastiti u posed profesa

Kralj Milan naime si pridržao pravo da, udesi sastanke majke sa svojim sinom, a to dozvolio još on nije dao, dapače nekogi tvrdo da ju je čak uzkratio. Vole ipak nekogi listovi, da će se kraljica sastati sa svojim sinom prije nego li bude sazvana skupština, što mora naskoro uzliediti

Rusija: Car Aleksander će u petak u Berlin, a njemački car dočekat će ga u Kiolu, kamo je otišao pod izlikom, da pozdravi englezko ratno brodogoje.

Bugarska: Bočki „Fromdenblatt“ donasa viost, da Porta sprema okružnicu na veliko vlasti sa izjavom, da ju pripravna priznati kneza Koburga, ako i ono na to pristaju. Što se babi htilo, to njoj se i snilo, pak mislimo da se tako ima uzet i viost boćskog lista.

Italija: Ojadava svoje četo na francuzkoj granici, a vojnički list „L'Espresso“ opravdava to time, što se jo bilo bojati nemira od netom ovršenih izbora u Francuzkoj i što ova vodi rat proti talijanskim vriednostnim papirum.

Francuzka: Obavljeni su izbori i uži izbori. Uspjoh je: 302 republikanca, a 205 opozicijonalaca. Od republikanaca jo 230 konservativaca ili vladinovaoca, a 128 radikalaoca, to će vladina stranka oviesti od milosti potonjih. Kod prodavnih obih izbora ovršenih godine 1881 razmjor jo bio: 460 republikanaca, a 120 opozicijonalaca. Kako se vidi, Francuzka vladu noima so tim baš pohvaliti uzprkos silnom strahovanju, koje jo razvila proti radikalom, bonapartistom, a najskoli proti bulanzistom.

Razgovor

medju Matom i Lukom na cesti Modlinskoj blizu bunara sv. Ivana.

Mato. Dobro jutro Luka.
Luka. Bog daj zdravlje; kamo tako vreda?
Mato. Gran da Pula; imam malo posla; a ti od kuda?
Luka. Nosal sam mlitko u Pulu i sadu grom duma, ali posidimo so avdo malo u hlad, domo so malo pogovorit od naših stvari.
Mato. Dajmo, ali u kratko, jer imam malo vremena.
Luka. Si blo na sadnjih balotacijoni u Pulu?
Mato. Dakno i Znaš, da prez meno nomora ništar bit.
Luka. So bili svi naš slozni na Puljđini?
Mato. Ter znaš, da jo Julja u svakoj donici, tako i kod nas. Najviše joimo imali predanoh u Prematuru, Kavranu i Peruju, a i u Pomoru, Modulinu, Ladinjenu, Alturu, Muntidu,

Lovorki i Štinjenu smo ih imali, ki su se prodali za bokun kobiline i za pijat bigul al za kakov šold. Mišli su, da nas ode svih kupiti za malo staroga mesa od pulla, ali mi joimo se pošteno držali kao vjerna braća, jer stara poslovica kaže: više valja dobar glas, nego zlatan pas.

Luka. A Šišani, Gališani i Pašani, kako so joni oni držali, da mi ih nespominješ?

Mato. Pastimo ih na stran, ter znaš, da oni jesu „nobili“ i da nemaju drugi zajik neg' talijanski.

Luka. Nije čuda vremena, da sam bla u Šišanu i tada su govorili po našu.

Mato. A su po kalabrošku, ter nozneju govoriti ni talijanski ni hrvatski.

Luka. Su bili naše deligati svi slozni?
Mato. Bill su svi na balotacijoni, ali tri naši t. j. iz Pomora, Altura i Lovorike bili jesu s namir vjorni, a svi oni drugi, t. j. iz Prematuru, Modulinu, Ladinjenu, Kavranu, Peruju i Štinjenu bjhaju namisuprotivni izdružili se s onimi, koji una jesu mislili prodati za žluu julia i pijat bigul, ali su se naši držali junaki i nisu so pnatili poljat od njih sa nos.

Luka. Ča su krajtli ti deligati?
Mato. Ču ih poznat po preslmenu: Romanca, Radošević, Šovrlica, Qvek, Ljubotina i Mozulid.

Luka. To bormo moraju biti svo ljudi našeg roda i kajika. Što bi rodi, da nisu bili zajedno i oni s namir kao vjerna braća?

Mato. Ča doš' jesu prijatelj i puljckim talijancima više nego s namir, koji ih joimo izabrali za gospodar, jer da ih puljcka gospoda pomažu više nego mi i da imaju više volidantva kada so čedu s njima jo Pulu, nego kad so snanah.

Luka. A koji ih plađa?
Mato. Brijal ni soljaki moramo so muditi na svaki način i plađati ih; a oni što bi imali s namir bili i vjorni svomu rodu i domovini, adrušeni jesu s talijanskim vladadžim i pušu u njihov rog.

Luka. Ma da jo jedan šinjna našo soljako, koji jesu s namir bili, idi da is doin, zašto da nisu s njim glasovali?

Mato. Oni mi so, da i ja jesam to čuo, da nikoji, koji jesu kamonej volili i koji s dolat u kavi na Muntidi, da ih jo (po beođi deligatovo) gospodar istrao is doin, jer da jesu glasovali proti talijanskoj stranki.

Luka. A od kuda bi mogao biti taj čovik?
Mato. Baš ih Modulinu.

Luka. Ala lipo ga mora bit viditi? Zašto jesu so pak ovi drugi naši soljaki pustili zavosti?
Mato. Muđi dregi Lukal Jo ih toliko, koji imaju grinto kod puljsko gospodo i mislili su, da im jo odo čona kit; ali to jo bilo svo dobro dokle so paenli balotacijoni. Niki drugi jesu so žoliti najše malo bigul i bokun kobiline, a nupiti malo ketrama.

Luka. Kako jo blo pak u Pulu?
Mato. Svo sile jesu napoli i varali nes i nepošteno delati, dokle nas jesu pridobili. Da su delali po zakonu, pravici i poštenju, bismo ih bili pridobili.

Evo kratki pregled uživatelja gospoštije Kastavske poslo Valsa:
Godino 1408. Uziva gospoštiju Jakov Raunachar za 250 cekinuh zakupa.
Godino 1478. drž' ju u zakupu Nikola Raubar.
Godino 1500. došlo u zalog za novod pozajmljenu kući austrijskoj gospoštiju Kastavske Franjo i Juraj Barbo gospoda na Kozljaku ili Vakeonsteinu, plemoniti i boćgati ljudi.
Godino 1588. braća Barbo prodavaju zalog na gospoštiju Kastavsku dozvolom nadvojvode Volfgangu Scharanzu.
Godino 1609. nasljednici Scharanzovi prodavaju gospoštiju Kastavsku za 20.000 forintih baronu Wagonsbergu.
Godino 1618. Wagonsberg prodaje za istu cenu gospoštiju (dakako dokle trajao zalog Baltasaru plemiću Thanhausenu, kasnije grofu.
Godino 1625. dne 8. aprila nadvojvoda Ferdinand potvrđuje darovnicu kojom Orsola udova grofica Thanhausena darova Kastavsku u gospoštiju jezuitskom kolegiju u Judenburgu.
Godino 1680. grofica Thanhauson dogovorne sa Jezuiti u Judenburg daje Kastavsku gospoštiju Jezuitom

Luka. Što dali tu stvar na videlo?
Mato. Aj joimo odmah protestali, a sada noko so vril zakon po pravici. Dragi moj Luka, odviše smo so zabavili, jigram, domo so ben još drugi put zastat' možda odomo imat više vremena za so još malo razgovorit o balotacijonima.
Luka. Čekaj malo, brato Mato, da ti još ovu rečom: Neke naši ljudi na Puljđini opru dobro oči, kako jesu i u drugim našim mestim kada zabiru poglavare, jer vidik kako nam jesu sadu niki suprotivni. Neke' zaberu ljudo pošteno, koji budu nastojali naše dobro, pravicu branili, naš jezik i domovinu zagovarali i koji budu poznali novolje nas briznih soljakah i svo što nam bude potribitno.
Mato. Nemoj sol Svaki dan svo više naši ljudi oči otvaraju i vjeruju mi, da domo prije promislit, koje budemo imali izabrati za gospodara punka, i to ono ljudo, koji nam ode bit u našim volikim potrebim ugodni svomu puku.
Luka. Bog to usliši i nuka dađa našim na Puljđini pamet i razum, da bimo so ostobodili od šaronačkli ruk.

Franina i Jurina

Fr. Ča misliš Juro, zašto nisu porođka gospoda javili ođdini porođku, da do bit balotacijoni sa novoga podštata?
Jur. A brajno, ja niš nomislam, nego ti so šudim, da mi to pitaš.
Fr. A zašto to?
Jur. Ter znaš, da onakovi ljudi dolaju ča to, a mi smo jim dovota briga —
Fr. Uf, sad mi jo puklo, zašto su stavili niokega štracora Talijana is Novovasi u listu od „raproštantenti“, a nokoje škovanske podprepine sa mo u listu od „a s t i t u t i“?
Jur. Dobro jim stoji, da jih imaju talijanska gospoda pod „takih“; pa so još tušo, da jih Talijani zovu „šdavi“!
Fr. Injo jim bilo, kad u svojoj kući nomore bit gospodari, nego tuđi sužnji?
Jur. Voro sad moru reć „moj grli“!
Fr. Si čul, ma su mi bađili bandoru.
Jur. Ki, kade, komu?
Fr. Hrvatski vapor va Vejo nekomu puljskom konzaljeru i deputatu.
Jur. Ča j' to naš čovik?
Fr. Utupil bi nas svch va šleo vodi.
Jur. Pak hrvatski vapor — takovo — ju bađit bandoru... u imu oca i...
Fr. Ča no da j' teta lepa?
Jur. Ma imaju ti vaporanti nabore dobar žumtih.
Fr. Si i šop.

Zemaljski zastupnici narodne stranke u Istri sastali se dne 8. tek. mj. na dogovor u Trstu. Sljedećeg dana u jutro odputovali su zajedno put Poreča na saborovanje, koje započinje današnjeg dana. Pri otvaranju novog zastupničkog zasjedanja želimo našim zastupnikom u teškom i nezavidnom njihov položaju, da njihovo djelovanje bude okrunjeno što boljim uspjehom, osvjedočeni s drugo strano, da će oni s muževnim ponosom i samozatajom znati odbiti bahate nastajta na našu narodnost i njezino obilježje — hrvatski i slovenski jezik.
Dr. Dinko Vitezlić, naš dični zastupnik na carevinskom viodu, desi se sad u Trstu. Putuje za Poreč, gdje će kao predjednik zastupat krčku gospodaruku zadrugu na glavnoj sjednici, koju će dne 15. t. m. obdržavat pokrajinsko gospodarsko viedo.
Predsjedništvo polit. društva „Edinost“ pozivlje gg. odbornike i namjestnike na sjednicu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 13. t. mj. u 10 sati prije podne u prostorijah „dolatske podp. društva“ (Via Molin piccolo br. 1). Na dnovnom je redu pogovor o budućih mjestnih izborih.
Zemaljske štipendije. Zemaljski odbor u Poreču raspisuje sljedeći natjodaj na šest štipendijali: Pošto su za odati dvije više zemaljske štipendije za školsku godinu 1880—80 svaka po 200 for. za sveučilišnu djake i to jedna sa filozofskoga, a druga tehničkoga nauke, jo četiri nižje zemaljske štipendije svaka po for. 100 za gimnazijalce, koji uđu ođdino ih škovo ođdino, no prednost imaju oni, koji pilako gmanjaju u pokrajini. Oni, koji kane moliti jednu od spominutih štipendija, imaju poslati svoje molbe podkropljeno školastim svjedodžbami prošlo godine, svjedodžbom siromakstva i polaznicom, do 31. oktobra t. g. zemaljskomu odboru u Poreču.
Zemaljski kapetan goep. Campitelli u Poreču. Od tamo pihu nam 6. t. mj. Današ pošli podno, dne 6. tok. mj. stigao jo u Poreč oko 4 1/2 sata parobrodom is Rovinja sakorski prodjednik g. dr. Campitelli, da predjedna kod budućeg zasjedanja sabora, koj so imado otvoriti dne 10. oktobra tekuceg. Dodek blo je esjan, a za vodor so pripravija gradska razsvjeta. Na narodnici vilo so zemaljska zastava.
Dr. Dinko Stanloh zemaljski zastupnik gradova Gros-Krk, doplovio jo dne 6. t. mj. u ovaj potonji grad. Predstavio se zapovjedniku parobroda „Sylla“, pripadajućeg društvu Švorljuga et Comp., kao zastupnik, svjetnik itd. itd., to zapovjednik sinodoh tolikimi naslovi izvješio mu znastavu. Čujmo, da je radi toga luđka oblast nametnula zapovjedniku globu. Ginea so takodje, da jo tati dr. Stanloh donosno u svom kovčegu tiskano uglavo sljedećeg sadržaja: „Ezvia ih neto doputo Dr. Domicio Stanloh, distriktni patriota istransko i Ezvira!“ Ođvidno jo, da so jo goep. Stanloh anno dobro okoristi onim djelom talijanske pravjote, što no podočelo za zabure, koji so jo izvješio vuku. Zalimo samo to, da jo sajmiovi zastavo na „Sylli“ bacilo slabu sjenu na društvo Švorljuga, to su mnogi posumnjali.

* Jur ča nau jo dr. Stanloh nekadli. Op. slagara.

austrijsko kućo i od onda ostadoće neprostanto do današnjoga dana.
Malo godina iza toga voć su austrijski nadvojvodo dobili izborom u Cetin-gradu (1527) kraljevstvo hrvatsko. Ali ovo strano Istro i Modličku okolicu (slovenska marka) nisu pripojili kraljevstvu, nego su posobio vladali s njimi, to ako i ne posvo tvrdo, ipak se jo gospoštija Kastavska od ovoga veka držala za del vojvodino Kranjske. Od onda počela reć: da smo mi pod lon-tuša. Lon tuša jo izkvarjena bosoda od nemadko: Landhaus (pokrajinska kuća u koju su plemonitah i neki gradovi i svi svćenici hodili na sabor). Tako so zovio lon-tušna nedolja, nuka nedolja prije korizme na spominu št' sabora.
Austrijski nadvojvodo davali bi kapitaniju Kastavsku komugod plemiću za zalog i obično bi toga plemića imenovali ujedno kapitanom, to jest svojim namestnikom.
Taj plemić, dok mu nadvojvodo nebi isplatili duga, mogao je gospoštiju prodati dalje drugomu, drugi trećemu, ali razumio so, da su nadvojvodo imali uvek pravo odkupiti ju.
Tako se jo desilo kakovih 150 godina dok nisu stalno dobili gospoštiju Jezuiti i onda postavljali svoji kapitane.

nasolvršim so kod sv. Vida na Reoti, da usmogu podignuti volike škole.
Godino 1778. ukida se red Jezuitski i gospoštija Kastavska pada pod državnu komoru.
Godino 1784. vitez Ivan Thierry kupuju od državne komore gospoštiju Kastavsku za 100.000 forintih.
Godino 1848. barun Juro Yranycazany-Dobrinović kupuju gospoštiju Kastavsku za 12.000 forintih.
Godino 1848. proglauje se sloboda zemljišta i da so desetina može odkupiti u novcu. Gospoštije prestaju.
Sada ovo kapitano u koliko smo jih doznali:
Od godine 1400 do 1408. Andreget, Jakov Furst, Ivan od Turna i Jakov Raunachar.
Valvasor spominje i drugo „Obritschan“, nego u statutu nalazimo nekojim kapitanom ime Ričan, a to je valjda pravilnije.
Faturnar bit čo pokvarono od nemačkoga „von Turna“, a ovo od „Turna“. Zanimivo jo to, da u Kastavšćini ima selo sigurno od starino obradjenom zemljom i zove se „Turan“. To je u županiji Jurčidovo.
Moglo jo tu biti domovijo kapitana Ivana od Turna.

Uapomona na kapetana Andregota saduvala so jo do današnjoga dana u imenu „Andregotaroo“. Tako so zove zanclak u obdini Voloskom podaljo od Lipovice, baš ono gde jo sada „villa Mošuk“.
Godino 1478. do 1519. Raubar Nikola. O njem noznamo do sada pobliže ništa.
Godino 1546. Ivan Ročan. Spominjo so u statutu: Kap. 58.: „Na prestolu pravdomin sededi zveličeni i dobro rojeni Ivan Ročan itd.“
Godino 1585. „Viroko naučeni gospodin Wolf Srono otnajni avotnik i vicokancilor pravotloga principa Karla arciduka od Austrije, nasega promilestivoga gospodina goep-d-a; Njega milosti kapitan Kasiva, Veprina i Mošteno.
Buduo da so jo taj Wolfgang Scharanz laetio i vrtio rado oko prinđipova dvora, nije imao kada stalno bivati u Kastvu, zato nadjemo u to vreme namestniko na kapitanij. Takov jedan bijaše Bernardin Kukurin god. 1685., a Ivan Čanki ili Zanki godino 1691.
Obitaji Kukurin žive još u selu Bađidi ispod Kasiva, a Zanki bili su još ovoga veka imenita obitelji na Reki. Selo svet Ivan baruna Zmajčica bilo je negda Čankovo.
Nastavit čo no.

da se i ono postavilo u službu kraljeva (talijanske nazovi-prosvjete. Ističemo ovom prigodom, da nam se više njih pristupilo na parobrodarsko društvo Sverljuga et Comp. radi toga, što na svojih parobrodih služili su putnici redovi i drugimi običaj. Istečajni jedino u talijanskim, njemačkim i magjarskim jeziku, dobim o hrvatskom niti traga. Žalostna je to činjenica, kojoj ne treba komentara, kad se pomisli, da parobrodni tog društva plove jedino hrvatskimi obalama. Gospodo društvenici, ne pitamo od Vas, da svojimi parobrodni tjera hrvatsku politiku, ali smo se barom nadali, da ćete zatajiti naroda, od kojeg ničete!

Anton Jačoh. Dno. 30. septembra t. g. preminuo je u Salvoru tamošnjih župnik veleč. g. Anton Jačoh rodom iz Opuzice. U Salvoru bijaše župnikom preko 30 godina, a koliko je nam poznato, dolazio je vrlo rđeko u rodno krajevce, ta ga je i malo koji u Liburniji poznavao. U sadnjem broju „L' Istria“ čitamo, da bijaše čestit i vrlidlan svadnik. Podvrgao u miru izpravak. U razpien najodajnih ispodnjih Vlaha-Peocata potkrala se tiskarsku pogreška pod točkom dj, koju ovako izpravljamo: „Djaci, potjedujući iz običaj Knatva, a po imenu Vlaha, koji svoju srodnost sa zakladnicom pismeno dokazati n e u z m o g n u“, dobim je pogrešno glasilo „z m o g n u“.

U Močeničani pišu nam prijatelj dno 8. t. mj. Stara poslovica, koja kaže, da je svako ljudsko biće, običajna se žalobiti i ljotos kod nas. To vrlidlan osobito u gospodarstvom pogledu. Namila tuča posjetila nas tekom ove godine do tri puta. Načivnograd, koji su nam s početka pušili erca vjetrovi, bijahu ponovno tim bujnim bićem blodovani. Prvi put ostotila je tuča dobrilino sola Grabrovo, Obriš, Sv. Antun i Soloc; drugi put posjetila ova mjetnica pak se zalutala i u Kraf, a treći put bijaše je svuda po imalo. Čudno je, da je ista mjetica tukla sva tri puta. Kolkica je tim nanečona škoda sroti seljaku pojmit do onaj, koji znado, da je ovaj glavni proizvod kraljeva vina. No ostotoni bijahu tuđom i drugi proizvodni kano maslina, što, kurus itd. Ove zimo bit do usljed toga u ovih stranah biće i nevolje. Nodavno ostavio nas ovaj obdoljubljen kapul g. Anto Stemberger, koji je imao najprije otid u Lovran, no kavnje dođo mu nalog, da ide u sv. Matej kraj Knatva. Ovdo žali svo sa tim dostižu avendikom i rodoljublju, koji je za kratka svog bvarstva ovovlje erca svili a koljni to dolatio u dotonj. Medju nam ostat do mu dugi slodka uspomona, a nadamo se, da nas nado u on tako lalike zaboravit. Juvljam Vanu na koncu, da se jo podo i u ovih stranah ozbiljnije raditi oko uzgoja naša mladost. Ljotos je namn avdo učiteljska nauko jedan čestit mladik iz ovo župo, a do godino — ako Bug dno — dat čemo narodu jednu vrlidnu mladu učiteljicu. U Kopru na učiteljske namn se jedan mladik u II. tučaji, a jedan mladik u višjoj gimnaziji na Rioci. Sva četvorica jesu rođom iz našo okolice. Ljep je to svatko anak, da jo podo i ovudnji narod ozbiljno mlilit, da odgoji sroti takovih sila, koje do mu bit varda pri ruci, a k tomu nudo ga nikada zaboravit il zatejit. Samo napred, dični Močeničani, i na tui putu jer kad budemo imali svojih ljudi bilo u školi, u crkvi il u rodu, bit do nam bolje i laglje.

iz Punta na otoku Krku pišu nam prijatelj dno 8. t. mj.: Rindko Van, velucioniji g. uradniko, koja viest dolazi iz ovih naših strana, kao da smo mi na kraj svietu ili kao da jo kod nas svo dobro. Volikoga zla neima, nu ipak nije svo kako bit moglo biti. Solo je našo čitavo hrvatsko, ali na našu žalost imadomo potarskog di-novnika, koji nozna ni „Mlova hrvatski, a uz to nemari za ništa što jo naše. No-znamo u istinu, kako ga sviet razumije. I tui bit više oblati moralo znati, da potarski ured ima služiti svomu puku, a no jednomu čovjeku, koji traži kruha. Čudimo se što našo obd, zastupstvo nikad o tom ništa no spominje, a ipak njegova je dužnost, da se za znauo za dobrobit svoga puka. Nedemo kudit štov. zastupstva, koje jo poznato radi svog domoljublja i poduzetnosti, nu ipak prigovoriti mu možemo, što nije dovoljno uztrajno.

To se jo pokazalo kada su tražili živu vodu, da ndomjesto onu, što se nalazi izvan sela. Medju ostalim se je sl. zastupstvo i u poslovlh za rukovođonju plodovina „Arđirov“ pokazalo popustljivim i malodušnim.*

Toplo preporučamo i ovomu i novomu zastupstvu, koje će se naskoro birat, da se opet živo zauzmo za novi občinski

zadnac, jer idu po vodu na sadašnji po slu vremenu i zimi, jest vrlo tožko i neugodno. Suvišo, nuka dim prije zasadi uz more stalova, kojim more no škodi. Študo il no to, što iskreno želimo, onda do Punit, već po naravi lep, postat divnim soocom. I položaj i kuće i radin puk podaju nam nade u bolju budućnost.

Rodoljubi.

Djačka zabava na Puntu. Dno 22. pr. mj. obdržavala se je u Puntu večernja zabava sa deklamacijom, predstvom i pjevanjem. Pod večer toga dana skupio se seoski puk u velikom broju, da vidi zabavu, kakve u Puntu još nije bilo. Nije manjkalo niti otmonejega svietla. Mnogi naši rodoljubi počastie nas svojom prisutnošću dohar iz Krka u krasni Punit, pa medju ostalimi i dični naš dr. Vitozić. Da jo cela zabava, a osobito pjevanje, dobro uspjelo, zasluga jo g. A. E., našeg vrlidnog učitelja, koji se jo, kako čujemo, mnogo zauzimao za stvar. Inače možemo čestitati i gg. djakom, koji su znali u tako kratko vrijeme valjano proučiti svoje uloge. Zabava se držala na koriat „Bratovščina“. Na koncu no možemo na ino, no zakoliti, da nam se bar jedna takva zabava na godinu prirediti. To do bit oihkloveno podpisno il sa „Ulta o ilca“, koja već nekoliko godina spava.

Punteri.

Iz Labina pišu nam 8. t. mj. Nemožote si pomisliti, g. uradniko, kako već sada gorjko čitimo u čitavoj našoj župi gubitak našeg nezaboravnog kapulona g. Barbalida. Svaki dan, osobito pako po nedoljnih i blagolnih dno se tužo nalog puka radi odobika rodenoga gospodina. Sjegod se saantano dvojica naših seljaka, dno se kako so tugaljivo pogovaraju, kolkica jo škoda, da nam odstraniti tui poštanu, bratljiva i dobri pastica. Bavlava ga trankimo u gradila il u solli, u crkvi il na polju, na predkionelili il u ispodionelili, njega noima to noma! Tko do nam u sladkom matorilskom jeziku onako krasno pripovjedat ried božju, tko do onako majljivo i strpljivo podučavati našu djedot, a tko do sva onako mlodardno i dobrovotno tjeht u bolentili i na skrajnoj uri?

Sada noimamo nikoga tko bi nas udo, ni tko bi nas savjetovao il tjeho u našem hrvatskom jeziku. Simo jo dolatio naš narod iz svo labineko okolice: iz sv. Nodolje, sv. Maršina, sv. Lovroča, sv. Lucije, čak iz Pionina, Kešana i Šumbrega, da dno njegovoj školu ried, da sa kod njega is-poviodi il da se o njim posavjetuju. Mnogi su snda u brigi, noznajud kano da idu slavašti ried božju il kano da ispodivo svoje griohi, jer jo avendonika malo, il for svaki negovori jezikom puka. Naš voleč. Barbalid bijaše silno obiljubljen od svoga seljčstva, osobito od stromolna, kojim jo varda riedja i djelom pomagao, savjetujuć mu, kako da si pomogne il doleć mu milostinju. Ta milodjuzbna ljubav i neodgranitno odanost puka do proviednoga pastira bijaše znorna našoj gospodi, koja imado no kalno u crkvu nit mavo za sv. vjoru, tor ga tako dugo ornila il ozloglasivila, dok mu najljubše nulozono, da so mora soliti iz Labina. Na žlost il tugu našu izpunila se i kod nas vojna modornih liberalaca, koji imadu u našoj biskupiji svuda glavnu ried. Mi njim pračidmo, što nam makušio dobra znat, jer nas to sv. vjora udi, al noka znat, da do oni odgovarati Bogu, što ostado tiliško pukanstva buz prava avendonika, kakav bijaše naš čestiti g. Barbalid.

Pio Polić. Iz Kraljevica šaljuju nam, da je tamo preminuo u subotu dno 28. pr. mj. nakon kratke ali težko boleli u 68. godini providjen sv. otajatelj g. Pio Polić, posejdnik i trgovac. Pokojnik bijaše obdeunito štovan i ljubljen radi svoje priznanosti poštenja i rodoljublja. Našemu listu bijaše dugoljetni prijatelj i promionitelj, to je nastojao čititi ga u hrvatskom Primorju bez ikakve usgrade il odštoto. Čestitomo rodoljubi i poštonjaku bila lihka domaća zomljica, a njegovoj duši vječni pokoj!

Požar na Porečini. Dno 21. prošloga septembra mjeseca po noći pojavio se požar u solu Spadi, kraj Poreča. U svo izgorgio jo pet kuća sa svim, što jo u njima bilo, samo ljudi mogli su se na vrijeme epasit. Za uzrok, kako jo nastala vatra, još se pravo noznado. Budući da ako pako solo na samodi, a pol sata dno odalečeno od Poreča, a toga pomoć nije mogla stići na dobu, to tako ostadu bez krova i kućihit oni nesrtni pogorili. Občina skuplja mladoar, da kolkio toliko ublazi nesretno stanje onih osromošnih ljudi, kojim nije bilo ništa osjguranc proti vatri.

Tko radi taj se nekaže. Pod tim naslovom pišu nam iz Bologa na otoku Cresu. Danas jo kod nas najglavniji faktor poljodjelstva vino. Poljodjelci, koji ima vina, ima svega

po malo, a tko nelma vina, prodje lošo. Tvoja dakle sadit trajo, tim više, što je ove godino podoča došlo harati i po naših stranah ona bolcat tako zvana „peronospora“ pak tako ako so tomu zlu na put nastano, morat čemo svi piti vodu. Oko vinogojstva se osobito odlikuje u ovih stranah gospodin pl. Nikola Petris do Dolamare, kojoga treba upravo zato javno polivalenti, jer je pred nekoliko godina podočeno znatovom saditi trajo i praviti vino dodavajuć, ako što vinu manjka, il oduzimajuć umjetnim načinom, ako što imade u sobi suvišna i u tom je već dospjeo do toga, da je primio godino 1886. na izložbi u Bolzanu medalju brončenu, god. 1888. na izložbi u Tratu od države medalju srebrnu il od grada Trata isto godino zlatnu medalju. Prošlog pako mjeseca agusta 1890. dobio je isti gospodin od g. kr. kemičono-fiziologu pokusno postaje sa vino i vodu u Klosterneuburgu, nedaleko Bečn, pet svjedochta. nimo: 1. od torana, 2. od običnog ornog vina, 3. od običnog bielog vina, 4. od minkata sladkog il 5. od minkata suhog, koji svo vrati bilo sa kemički razavrtljivo i postio godino dana polvaljono od gora oznaočnog zavoda po profesoru dru. L. Roslor-u. Taj zavod jo bio takav, koji kemički pronađio avo vlastitosti vina kakovo su — dobro ili loše. Dakle netreba tu o tom vinu već komentirati, nego koji dobijo takovo svjedochbo, treba radi, da ima doleća dobro vino. Taj isti gospodin Petris jo i ovo godino, odmah čim se jo pojavila bila „peronospora“ (modiljka) i u njegovom „Velom polju“, radlo po naputku g. Ivana Ballo-a, ravnatelj poljodjelstva škole u Gorici, nima raved 3 rli kila medra galioa i kilo i pol šavoga vapna na 100 litara vodo, to so vidit uspjeh toga; premda jo bilo malo prukaano, da jo njegovoj gorojo svo zdravo il lupo kako nije još bilo nikojo godino do sada. Eto čestiti Boljani, Cresani — osobito vi vnetela oroka, koji možete dakako tražiti, jer stromah nemože, uglo-dajto so u gospodinu Nikolu Petrisu kano radi, pak raditi i vi, a nemojte govoriti, da on kvati vino — jer da to čini, nobi tada doblivo takova odlikovanja niti takovo pohvalo. Rabotajte il vi, pak so nudo čestiti kajati, jer poslovica veli: „Radišu Bog pomak“.

Iz Zagreba pišu nam prijatelj 8. t. n. Ito mo opet u našoj krasnoj metropoli u hlolom Zagrebu. Njekakvo silno čuvstvo vuklo mo neodoljivom silom u grad, u kojem proživih toliko lopot čauku; brzavak pridijalo mi se ilenjim od puka, to da nobijah u odličnom društvu, u kojem ml vrijeme brzo i ugodno prolazilo, no-nimam činu bit se bilo latio od velika da-ndno. Tui postaja za postajom ostajalo za monom, kad nakon dugo vožnje eto mo pred savidni mostom. Vlak žividno, škodih na prozor, ali gusta tmina zastiralo mi vidik u lepi naš grad. Drugi dan prošetah so zagrebakimi ulicama, to se lekrono navosolih, kako jo hrvatska priletonica u posljednja dva mjeseca lopo naprodu-vala, al o tome drugi koji put. Zagrebakio obidnetvo velikom je nostrpljivošću dočeka-ko prvi dan ovog njosoca. Na večer istoga dana otvorilo se našo narodno kazalište i to sa „Hamletom“ noimrog Shakespearea. To romok-djelo volikog Britanaca predstavljalo se ovdo sada za prvi put. Glavnu ulogu „Hamleta“ igrao jo g. A. Pljan, koji jo čitatelj „Našo Slogo“ poznat već od julja prošlo godino, kad jo u društvu sa g. Mandrovićom, ravnateljem narodnog kazališta, bio posletio il Trst, to priredio tamošnjim Hrvatim il Slovincem lep ulitak svojim čitaujem iz „Kohana i Vinsto“ dra. Fr. Markovića, soonihni pje-sama, a posebno predstvom šaljivog komada „Medju dvim stolicama“. Neobično njegovo epoznostno kao i okolnost, što jo „Hamlet“ za Zagreb novost, privukoše u kazalište toliko svietla, da nist so mogao ni maknuti; svo ložo, sjedala i stofedji parter, svo bijaše prepunjeno. Odbio sedam sati, orkestar odsvira njekakvu pjesmu; zastur so digno il pred obidnetvom stvori so veličanstvena dvorana u kojoj sjedjahu na jednoj strani kralj i kraljica Daneka sa svojimi dvorjanici, paži itd., a na drugoj vladi kraljevici „Hamlet“, tur-roban il divljeg pogleda, okronjan na stran, prozrajuć svo, što so oko njega abiva. Od tog trenutka pa svo do svršetka tragedije pratilo jo obidnetvo velikom simpa-tijom il neopisivom napotočću „Hamleta“ u osobi g. Fijana. Prizor u grobnici, gdje on zaklinje prikazavši mu so duhi svog ota, da mu pripoveda način svoje smrti; pak onaj pad il zdvojni krik, kad mu duhi ota opet izdoznuo, bijaše tako avršeno predstavljon, da je težko reći, da li čoga koji umjetnik ikada moći bolje predsta-viti. U obd, onaj divlji izraz njegova lica,

one velike oči, koje so strašno valjahu po očihah, krišočo so poput paklonekog ognja, ono duboko-tajnstvena, turbuost, onaj nedokudivi prezir, protli majel, koja se jo malo lito smilil avog prvog muža udala na sblazan čuloga naroda, sa bratom prvog joj supruga, jest nešto, što se može razumjeti, ali mnogo pero nije kadro da opisati. Na koncu drugoj il četvrtog čina bio nagradion g. Fijani dvimi lovrovionci. Osim goep. Fijana valja mi iztaknuti još gospodju Ružičku-Sirozajevu, koja se jo posebno u početku potog čina izkazala pravom, Bogom nadahnutom umjetnicom. U prizoru, gdje jo žalosti za protjornim Hamletom poludju, nudojo prisutno ovičiom, jo postigla vrlidnuo svoje vjostine, te se pokazala vrlidnom premkinjom il zaručnicom otetog joj Hamleta. Medju pojedinih čini bijašu izvratni glumi neprokidno izavijani burnim plieskanjem il živio-klaci.

Naš veli „maestro“ g. Ivan pl. Zajc, koji jo našil bazmilionog ukunioča jo-ditio u hrvatska stalno opore u Zagrebu umrovljon il tako odtrgnut od svog elementa, doživio je ovih dana novu čast, koja je po njega tim veća, što mu jo prirođena u priletonici našeg najljudeg čimšanina Magjara. Prod njekolkio dana bio nimo pjavuna u Budimpešti po njekom mađjarskom društvu njegova ljubozna opara: „Aphrodita“. Kako magjarsko nuvino javljašu, bio jo uspjeh vrlo dobar. Do vidova.

Nabožno knjižice. Ušimo djatoko mo-tili. Prod sobom imadomo volcioniji g. uradniko, goro navodnomo nabožnu knjižicu, koja sastoji od 14 stranah, a eudržaj joj jo kratki izvadak iz katekizma, to u njoj so unako poglavito stvari, koje svaki pravi kršćin mora da poznado, da so možo spaviti. Knjižica jest odobrona od pred. orkono oblati, a stoji samo 2 novčela, to so možo dobiti kod g. pisca, predionoga Ivana Barbalida, župo-upravitelju u Fontani, bilcu Poreča. Ta knjižica nam jo bit dobro došla, osobito sa kmetaki stališ ovi biskupije, a ponajviše sa one vjorniko, gdjejo joan il lupo razstrošeno, il pak gdje noimado dukobričnika (u tih mladjoja imado kod nas žalobio u izobilju); jer ista — prasto il razumljivo kako jest sastavljena — mogla bi donoko nadoknaditi na raznih mjestih manjkajućega vjoročito-lja ili dušobričnika. Milimo dukio, da jest prava dužnost avendonca, da goro ročeno knjižicu čim više razliri med prosti puk, svo na vodu slavu božju, a na koriat povjerenih nam dušah, da so tako kolkio mogudo onu žalostnu činjenicu od nas odstraniti, nimo, da naš mladji narudžj neratno il u vjora kom pogledu poput nerazumne životinjo.

Iz biskupije poročka-puljake, mjeseca oktobra 1890. X. dušobričnik.

Glavotki rukopis bosanekoga volikoga vojvodu il uplotoškoga kneza Hrvoja a njegovom likom našli su u Carigradu neki magjarski učionjak.

Sud o Taljanih v Americi. Pišu „Obzoru“ iz Chicago: Znajudi, da do višo čitatelja našoga lista zanimali koji rednik iz duleke il slobodno Ameriko, pišom vam za danna ovo malo riedi.

Ovdješnja naša kolonija svakim danom više raste, a mogu reći, da dobro il napreduju il da ne znostaju u ničemu za drugimi. Naš jo narod u obd od ovdjošnjih nasoljenika obiljubljen, prije svoga vadi njegovo mirno čudi, pa radi njegovo upravo neumorno marljivosti. Stoga naši ljudi, koji so loto onglezkomu jeziku vjebli dobro avdjo prolaze il nofall im mastnih zaslužba.

Ovdješnje našo društvo „Slavenska Slova“, pod upravom gospodina predsjednika Nikolo Polića, broji već skoro 150 članova, a mlisli, da jo to dostatan znak napredka, kad se uzmo u obzir, da valika talijanska kolonija, koja broji preko 30.000 duša, ima samo 8 družta, a svako pojedino broji 200—300 članova. Velika je to razlika naprama našoj koloniji, koja ne-dosizho do 1000 duša. Kad sam spomnuo Taljano, hoću da još o njima koju rečom.

Najzadnja klasa po čitavoj Americi jo Talijan il Kinez, ali prvoga proziru višu od drugoga. Talijan najvrdim dijelom obavljaju najzadnju poslovu t. j. one, koje so izpravno Črnci obavljali. Taljani so bavio prodajom voća, il su brusari, a naj-voćim dijelom bavo so šišćenjem ulica il sabiranjem koati, papira il ostannka od cigara.

Kukavno il težko su to zasluzbo. Kukavno, volim, jer jo plaća za ovo radnju jedva jedvico dostatna za proživjeti, to ako jo Talijan s njom zadovoljan, to jo, tor so danomice hrani kapulom il kruhom. Tožko jo pako, tor kad so Taljanc na ulici pokaže, rindko čo kada mirno ulicom

* U tom so obziru svami no slazemo. Op. Ur.

proći; štavi se čopori dječurlijo oko njega sgrnu, pak ga do zla boga podmu grđiti i „Dego“ nazivati („Dego“ je posredno ime najpoznatije Talijanin u Americi). To je u kratko rečeno o talijanskim naseljencima. Mnogi vaši čitatelji pronaći će ovo moje redko protjeranim i mislić će, da sam ovo napisao samo iz puke mržnje naprasno ovoj narodnosti. Ali o talijanosti ovog, što napisah, može se svatko uvjeriti, ako uzme u ruke američansko novine ili ako o tome upita bilo kojega našeg čovjeka, koji je u Americi bio.

Neuku nauka.

Proti tekutom od peradi je izvrstno sredstvo polin. Ovaj se izkuha u vodi i s njom se opere napadnuta perad. Dobro je izsušiti i smrviti polin, prosijati ga na gusto sito i njim posipavati živad. Preporuča se dati gusakam u hranj nješto polina, da ih oslobodi dosadnih nametnika. Sada naburi polina i spremi ga, da ga možeš upotrebiti svaki dan.

Sol u hranitbi blaga. U nas jošte su uvijek slabo mišl na to, koliko je faktor u hranitbi stoke sol. Pa ipak može se reći, da je onaj, gdje se stoka u štali hrani, sol gotovo neodoljivo uvjet svakoga uspjeha u stočarstvu. Nu ni tu novija prekrasitija granica: sol u prvotnom podatku jesta otrov. Dokazano je, da 500 grama soli može otrovati kravu ili juncu.

U hrđovitih krajevih voda, što ju pijemo, koja tode i inače adrvili vrela i potoka tu ima i ujedno biti poglavito poželjno, što dovodi olano tvar i stanidvoje bilja, rudovito ima tek malo sodinova oholara, puk su po tom i biljke, što oko ovakvih voda rastu, veoma ubogo morskomu solju; od tuda usrok, nešto se osobito onomu blagu, što živi te se hrani u hrđovitih prodjelih, ima podavati sol.

Na gospodarstvih, gdje su livado nizko i vlažno, gdje su pašnjaci močvarni, također je neuklonivo nužno, da se blagu podaje sol. Bolest cacachia, razno kolike i gripal neko tako lako napaati stivo stoku, ako joj se pada nešto soli prije nego li izadje iz tora.

Jošto nuždnija je sol, kad se blagu hrani korom od krumpira ili bitvo to ropo ili komom iz pivara; jer ovo su stvari izgubilo tim, što su izpaženo ili izkušeno, znatno dio slanih sastojaka, što ih je bilo u njih u njihovom prvotnom stanju.

Isto je toliko nužno sol stoku, koju se pita ili tovi. Dokazano je, da moša biva izvrstna onom od one stoke, što je jela soli. Englozi, svi najbogatiji u tovljonju, ne propuštaju nikada, da ne podavaju sol ovom i svinjani, što ih pitaju.

Olivier de Serres, otac francuskoga poljodjelstva, često spominje u svojoj knjizi „Theatro de l'Agriculture“, što ju je napisao god. 1605., da u npradnih zemljah ima u stajah uviek ogradnje soli, da je može blago hraniti i no ždurati.

Po propisu g. la Morvancaia odlučuje o tom, koliko valja stoku podavati soli, duba, apol, vret, život i hrana. Staromu marvinčetu može se i ima se dati više nego mladomu, više mužkomu blagu nego li ženskomu, više tistommu nego li snhomu.

Etto propisa, kojega se valja držati u podavanju soli: konjum, 8—10 grama na dan; rogatoj stoci, svakoj glavi 6—12 gr. na dan; svinjam 2—4 gr. na dan; ovocam 3—4 grama na dan.

Nu ne samo, što blagu valja izravno podavati soli za hranu, ona je jošte nuždnija za popravak izkvarene krme. Sol priedi, da se u plastovih no kvarit krma, ako nam je ostala za kubo na livadi. Uže li se sieno u platu pa se poslje razstiro i osuši, dobro je za potrošak, nu zdrži trpkodu to se praši, a ta je prašina gotov otrov. Valja dakle zapriediti tu upnu to takovu krmu osoliti prije nego se sastavi u kupova ili plastova. Na 100 kilogram, siena treba 1 kilogram soli; pa što to stoji? 11 nov. a sieno vriedi dvojinom toliko. Soli se upravo tako kao kapus rukom sipajuć dobro smrvljenu sol.

Zaplavi li nam livado voda, ovakova siena no do blago žderati, pa ako ga i ždere, no probavlja ga, jer ima u njem rudnih česti: zemlje, ploske, kamena itd. Orako sieno valja, kad se je osušilo, izmlatiti i tad ga okropiti slanom vodom, jednako kako i ono goro po 1 kilogram na 100. Orako ugotovljeno sieno žderat do blago rudo i lako do ga probavljat.

U Francuskoj dobivaju stočari sol za blago po 8 for. 80 nš. 100 kilogr., dakle malo no u pol cene, što ju mi plaćamo. Ugarski ministar poljodjelstva obročao je, da će nastojati, da ipak izposluje za gospodarstvo jeftinu sol.

Književnost.

„Grobnje pjesme“ spjevao Stjepan pl. Milotić, posvetio je „Nozaboravnoj uspomoni pokojnoga prijatelja Mladena pl. Tucića“. U Zagrebu, naklada knjižare dioničko tiskare 1889. Ciena 40 nš.

Pavao Mantogazza „Glava“ („Sominare ideje, porohi nascano opere“). Poklanja našoj mladoj Potar Kunčić. Proved plišćovim dopustnjom. U Zagrebu, naklada hrv. pedagogijsko - knjižovnog zbora 1889.

Lutritski brojevi

Trat	57	85	89	40	17
Buda	41	87	81	19	83
Lina	49	89	87	41	84
dne 9. oktobra.					
Prag	88	74	75	69	72
Lavov	84	85	81	10	89
Hornmannstadt	67	87	83	48	23

Posilja blage dobro spravljene i počinna preste!

Teodor Slabanja

strobrar v Gorici, ulica Morelli št. 17. priporoča se vjuidno pri visoko čestiti dnevohvđilni v napravu oerkvanih posod in drugih najnovije oblike, kot: monstrano, kolihov itd. itd. po najnižji cenil. Staro redi popravlj, tor jih v ognji pozlati in posebri. Na blagovljno vprašanje radovoljno odgovarja. 7—

Posilja blage dobro spravljene i počinna preste!

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

no - 7   Brunn, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

<p>Sukna za gospe donet metrov, sama volna v vsoti modurilni barvah dvojnaki širokosti gl. 6.</p> <p>Črni Terzo sakanoviti kavnj, dvostrako širok, sa celo obleko, 10 metrov gl. 1.50</p> <p>Valarjino flanelo donet metrov najboljše kase, 60 centim. gl. 1.50</p> <p>Bariona za obleke donet metrov, krenni vzorel gl. 1.</p> <p>Životi „Jersey“ za gospe (jeptice) s svilnatimi gumbi, v vsah barvah kompletne, velike; 1 komad gl. 1.50</p> <p>Jute zastor turški vzorek; podpolni gl. 2.50</p> <p>Košulje za delalce iz rumberskega okaforda velike, 8 komado gl. 2</p> <p>Normalne košulje in hlače kompletne, velike, 1 komad gl. 1.50</p> <p>Ženske košulje iz močnoga platna sšipkami 6 komadov gl. 2.25</p> <p>Košulje za gospe, lastno delo bulo ali barvano 1 komad la gl. 1.50 la gl. 1.20</p> <p>Kanavas 1 komad 80 vatlov lila gl. 4.50 1 „ 80 „ rudo „ 5.50</p> <p>Kanavas iz nit 1 komad 30 vatlov. lila in rudo gl. 4</p> <p>Okaford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 70 vatlov gl. 4.50</p>	<p>Nigerskoga valjanega sukna 10 met., sama volna, najnovije blago sa jasnika in sluzko oblike dvojnaki širokosti gl. 4.50</p> <p>Ragus moderno sukno dvostrako širok, sa kostimom, v vsah barvah, tudi prganje in p. samo 10 met. gl. 2</p> <p>Duple-Volcur-sukno 1/2 kompletne, 1 komad gl. 3.50</p> <p>Kalnuka donet m., najboljše vrsti, 60 cent. širok gl. 2.50</p> <p>Jedno zimsko ogrinjalo 1 veliko gladko in karirano gl. 2</p> <p>Garnitura iz jute 2 postojnja ogrinjala, in namizna prta s šipkami gl. 2.50</p> <p>Garnitura iz ripsa postojnja iz 3 postojnih ogrinjali in namiznega prta se svilnatimi šipkami gl. 4</p> <p>Holandske dolge preproge (ostanki) 10-12 metrov dolge, 1 ostank gl. 2.50</p> <p>Domace platno 1 komad, 30 vatlov gl. 1.50 1 „ 80 „ gl. 5.50</p> <p>King-Webb boljše nego platno 1 komad „ širok, 80 vatlov gl. 2</p> <p>Konjska plata jako dobra, 100 otm. dolga, 180 otm. široka gl. 1.50</p> <p>Očeje za šljakerje 100 otm. dolga, 180 otm. široka gl. 2.50</p> <p>Šifon 1 komad, 30 vatlov, la gl. 5.50, najboljše vrsto gl. 6.50</p>
---	---

Tovarno skladišče suknega blaga

<p>Ostanki Brnskega sukna Ostank za podpolno možko obleko 8 10 m. dolga gl. 5</p> <p>Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostank sa 1 kompl. možko obleko 8 10 m. dolga gl. 2.25</p>	<p>Blago za zimsko sukne ostank 2 10 metra za popolno zimsko suknje plavo in vijolno gl. 5.50</p> <p>Blago za površnje suknje najboljše vrste, 2 10 met. za celo sknjo gl. 7</p>
--	--

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatve se jamči.
Elegantno izvedena sbrka userev s 400 znamkami g. krojašam ukraskovano.

Sredstvo koje nije tajno!!!

od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpukovnikov doktor i iziskava
dra. G. Schmitta

ulje za sluh

leči: brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušnih, hodao njuju i u zastarjelih oporih i slabijih. Najtrajnije uspešno u ušnih, kao i stabilnih otkriva je u odmah, što tisuće originalnih svjedocima dokazuje. Ciena boč 2 Fr. — U Beču pravu sa zastupom ustrkum kod lekarnika C. Hanbnera, „Engel-Apothek“, Boč, T., am Hof N. 6. — Glavna skladista za Hrvatsku kod lekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 17-28

Pogodne zajmove

dobija osamostalno osoba, stanujuće stalno i rudovito zaslužbu ili dokaznik, i to: obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd. razmjerno od for. 100 do f. 2000 kao personalni zajam na lahko mjesecno ili tromjesечно odplaćivanje sa 6% interosa. Uz garantovničko osiguranje na 4 1/2% i 5%, sa amortizacijom ili bez nje. Poslao obavijest daje:

G. A. Steiner, Budapest,

Br. Kralji-uloza 12. 2-3
Prijemnim naručnima treba priložiti tri potpisane marke.

FILIALKA

G. Kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Tratu.

Novci za vplacila.

V vredn. papirjih na 1 napoleonih na 30-dnevni odkas 2 1/2%   80-dnevni odkas 2 1/2%
30-dnevni odkas 2 1/2%   3-mesečni odkas 2 1/2%
30-dnevni odkas 2 1/2%   6-mesečni odkas 2 1/2%

Vrednotnost papirjom, glasećim na napoleone, katoro su nalazje u okrugu pripisano se nove hrvatske tarifikacije temelju odpovedi od 22. oktobra, 24. oktobra i 18. novembra.

Okrožni ođdel.

V vredn. papirjih 2 1/2%, na vsako svoto.
V napoleonih hrv. obrsti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Buzan, Gracoo, Hornmannstadt, Inoost, Celovec, in Ljubljano — br s troškova

Kupnja in prodaja

vrednotnih, divja, kakor tudi vnovjenje kupovov 24-19 pri odbitku 1 1/2% provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine pogodi po dogovora. Z odvjetjem kredita u Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugim mestih. — provizija po pogodi.

Na vrednotni obrsti po pogodi.

Uložki v pohranu.

Prejemajo se v pohranu vrednotni papirji, slist ali stvarni donar, inozemski bankovni list. — po pogodi.

Trat, 18. oktobra 1888.   19-34

Kameleonti četvorci

prorekujući vrijeme.

Ovi su četvorci iz stakla naliečni sa pot prozrenih bojah i sa posobnim procesom uvrdniti u lip drveni okvir, imaju jako mogućnost prorodi kakvo do vrijeme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Prodavajlju u vodini okolice, vodopado, gradine itd. Obekaju se pako na prazore, ali tako, da su loom prama sobi obrnjeni, to tako služe na ukras sobe. Biljke n. pr.: Vreme stalno i suho sa živahnimi bojami. Kiba u izgledu promjenju zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Proiznjenivo vrijeme sa polju bojami.
Oluju sa neprostanim obledjenjem bojah. Cieno: Cabinet format duet . . for. 5.—
Visit   3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti do prasto poštarino i svega 2 četvorca u kabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

80-20   Trat, Lloydova palača.

Marijacejsko želodčno kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Napredovale duhrote je paelnu vpliv njihov pri utrdnosti, blagosti žolnaca, ako s grip suvdi, nastanjanju, kiselom pokanju, koliki, želodčnom katuru, gorušice traveri) pri probolnih produktih silu, rumeoiti, bluvanju in gnyuu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, nabavanju, probolnosti jodi in pljaš v želodcu.

Gonia steklenici je s nakazom vred samo 40 nov. vsilike steklenice samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarnar Kari Brandy, Kremšter, (Moravija).

S v a r Ń i l o i Pristavo Marijacejsko želodčno kapljice ponarajućej in posebnije sa mnogovrstno. V znamenje pristavnosti mora biti zaimena vrstna steklenica v rudo omot, providen a gnyuu varnostne znamke ter mora biti na vankop priloženom poduku sa vprubno razum tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek- i Kremšterah (Kremšter). 2-13

Marijacejske pilule proti začepljenju.

Ovo vrlo godina sa najboljom uspehom rabljeno pilulo proti začepljenju tela pivore se mnogo. Neka se izazi duko na gnyuu za listnu marku i na polpia lekarnika G. H. a. d. u Kremšteru: Ciena kutijeli 20 kr. Zamljen sa 6 kutija i 1 for. Ako se novac unaprod pošilja stoji jedan znoj for. 1.20, dva zaboj for. 2.20.

Marijacejsko želodčno kapljice nisu tajno sredstvo. Dali, iz katerih obstoji, osnanjeni so na vsakej steklenici priloženomu poduku sa vprubno Pravo marijacejske želodčne kapljice i marijacejske pilule proti začepljenju dobivaju se pravu u:

V Tratu u Lokarnah: pl. Toltenburg
all' Ercole (trifant); do Leitoburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayor al' due Mori; Prondini Pietro, alla fontana imperiale; Bonodetto Saravali, all' Amazono Trifant; Antonio Suttina, Batt. al Camollo; Bonodetto Vlah-Minuzzi, dvoraka liekarnika; dr. Vittorio Berravalle al' Rodontoro (glavno skladište); Biazolotto, al' orso nero. — U S. a. n. u Lokarni: Filipa Mitehola, kao što i u svih ostalih liekarnah.

Tiskara Dolenc.